

Onderzoekslab Media Suite biedt tools voor mediawetenschappers

Audiovisuele data via één lab

Begin april lanceerde CLARIAH de eerste versie van de Media Suite, een online onderzoeksomgeving voor mediawetenschappers. De eerste gebruikers helpen ook met de verdere doorontwikkeling.

Erica Renckens

“Dit is een historisch moment”, vertelt een trotse Roeland Ordeman, een van de ontwikkelaars, tijdens de lancering van de Media Suite. “De eerste stappen hiervoor werden al in 2004 gezet in het CATCH-project en later voortgezet in CLARIN.”

Openbaar toegankelijk

Voortaan kunnen mediawetenschappers in een online omgeving grote hoeveelheden audiovisuele data verkennen, doorzoeken, annoteren, analyseren en visualiseren. De Media Suite bevat verschillende tools die al eerder beschikbaar waren, maar niet eerder waren deze onderling compatibel en openbaar toegankelijk voor onderzoekers.

Gebruikers van de Media Suite loggen via Surf in met hun institutionele account en krijgen dan toegang tot componenten waarmee ze zelf hun eigen tool kunnen samenstellen. In de praktijk blijken verschillende combinaties van componenten vaker voor te komen; de ontwikkelaars hebben deze alvast samengebracht in vier verschillende ‘recepten’. Hiermee kunnen onderzoekers eenvoudig collecties verkennen, doorzoeken en vergelijken.

Beter begrip

Na afloop van de lancering mailt Julia Noordeggraaf, leider van het CLARIAH-werkpakket gericht op Mediastudies: “De eerste gebruikers zijn gelijk onze testers en co-ontwikkelaars. Alles in de Media Suite werkt, maar het is in feite nog een vrij kaal huis met alleen de basisvoorzieningen. Aan de verdere inrichting moet nog veel gebeuren. De eerste gebruikers waren tijdens de lancering zeker onder de indruk van de mogelijkheden, maar hadden ook nog enige moeite om hun weg te vinden in dit onderzoekslab ‘in aanbouw’. Een concreet aandachtspunt is de vormgeving: de kleuren in de tijdlijn zijn bijvoorbeeld voor kleurenblinden niet te onderscheiden. Een meer fundamenteel punt was de confrontatie met de ‘ruwe’ weergave van metadatavelden, die ver-

De eerste gebruikers van de Media Suite zijn de uitvoerders van de onlangs gestarte research pilots van CLARIAH. Zij mochten tijdens de lancering op 4 april jongstleden in het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid als eerste rondneuzen in de nieuwe onderzoeksomgeving. foto Erica Renckens

warrend bleek. Een grote collectie als die van Beeld en Geluid heeft bijvoorbeeld voor ‘datum’ al vijftien verschillende datavelden. Anderzijds zorgt deze confrontatie voor een beter begrip van de structuur van de datacollectie waarmee wordt gewerkt. De input van

gebruikers nemen we de komende anderhalf jaar mee in drie nieuwe versies van de onderzoeksomgeving, steeds met nieuwe functionaliteiten en verbeterd gebruikersgemak.”

mediasuite.clariah.nl

Generieke software voor geesteswetenschappers

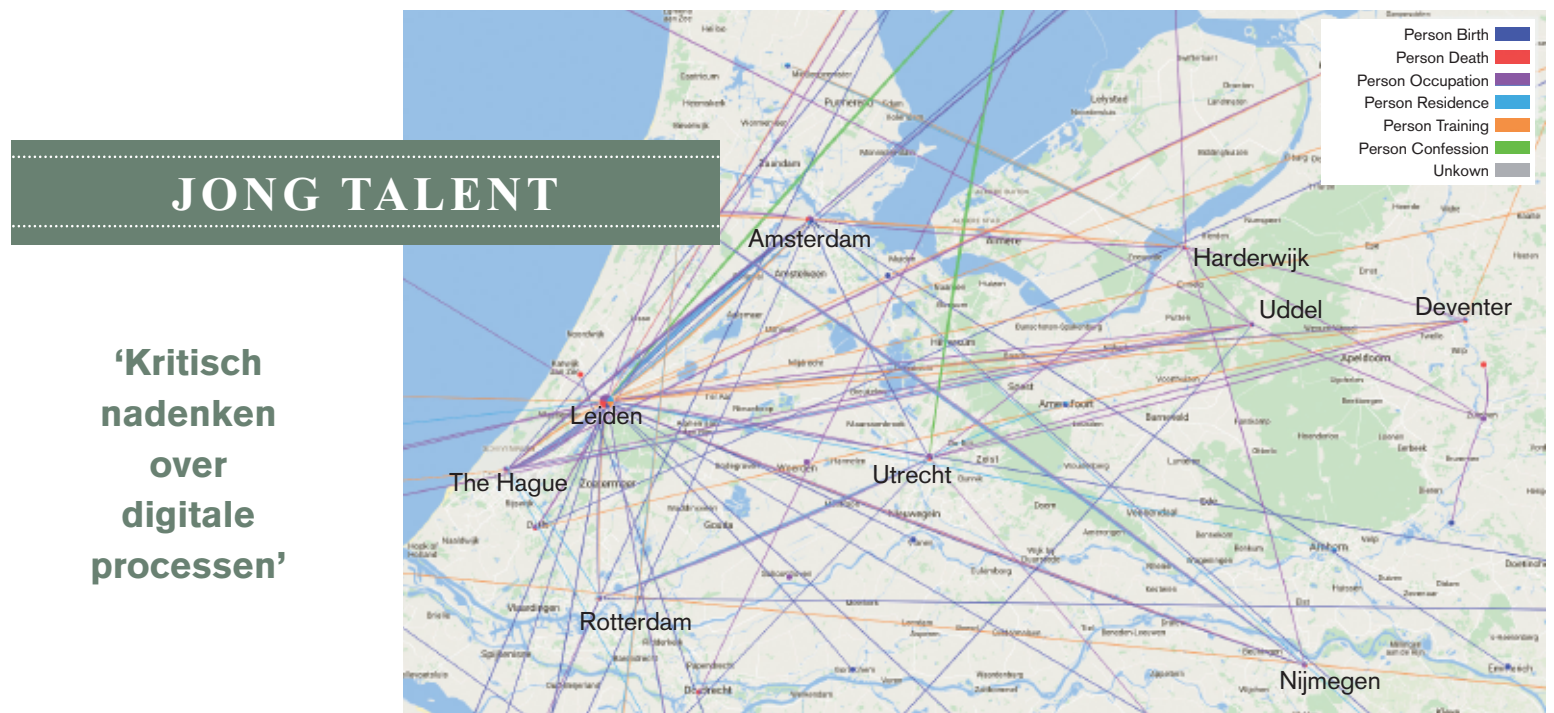
Draagvlak voor zelfgebouwde database

Op het kerkhof van Digital Humanities liggen al genoeg overbodige tools. Pim van Bree en Geert Kessels (LAB 1100) ontwikkelen generieke software voor geesteswetenschappers. Machteld Maris

“Laten we hier een misverstand uit de wereld helpen. Digital natives, de generatie geboren en getogen mediagebruikers, kunnen weliswaar hun status op Facebook aanpassen en weten hoe ze moeten Snapchatten, Whatsappen en Instagrammen. Maar ze zijn niet gewend om kritisch na te denken over digitale processen. Google is voor hen gewoon een vanzelfsprekende vraagbaak.” Kessels en Van Bree zeggen het al jaren: opleidingen, ook in de geesteswetenschappen, zouden in het eerste jaar moeten beginnen met lessen in digitale vaardigheden. Veel geesteswetenschappers zijn huiverig voor informatica. Zij schrijven liever een boek. Maar een onderzoeker anno 2017 moet toch op zijn minst een database kunnen bouwen.

Nodegoat

Hun bedrijf, LAB1100, is het enige softwareontwikkelingsbureau in Nederland dat zich specifiek richt op academisch onderzoek in de geesteswetenschappen. Kessels en Van Bree ontwikkelden in 2011 nodegoat, een web-based onderzoeks-

‘Kritisch nadenken over digitale processen’

omgeving voor wetenschappers. Node staat voor een knooppunt in een bepaald netwerk. Een boek, een brief, een persoon, een instituut. Goat, inderdaad, voor dat intelligente, nieuwsgierige en koppige dier.

Big Data is overal

Van Bree: “Tegenwoordig struikel je over de term Big Data. De focus ligt op enorme datasets. Beste voorbeeld daarvan is natuurlijk Delpher van de KB. Wij hanteren een bottom-up aanpak. De onderzoeker legt zelf, handmatig, een database aan in nodegoat. Onderzoekers kunnen

Geografische visualisatie gemaakt in nodegoat van biografische gegevens uit het project ‘Das Entschwinden der Erinnerung. Was heißt wissenschaftliches Vergessen-Werden im 18. Jahrhundert?’, uitgevoerd door dr. Tobias Winnerling, Heinrich-Heine-Universität Düsseldorf. Op nodegoat.net kunnen onderzoekers een eigen onderzoeksomgeving inrichten. credits dr. Tobias Winnerling, Heinrich-Heine-Universität Düsseldorf

hierin data verzamelen, ordenen, op verschillende manieren (zelfs interactief) visualiseren en openstellen voor anderen.”

Kessels: “Tijdens onze workshops leren deelnemers de basisbeginselen van het bouwen en gebruiken van een database. Als ze dat in de vingers hebben, kunnen ze vervolgens hun onderzoeksdata modelleren. Uiteraard is het van belang dat het aanleggen ervan in een vroeg stadium

gebeurt. Je moet er niet aan denken dat je al drie jaar onderzoek doet, en dan met terugwerkende kracht alle gegevens moet invoeren.”

Het 1+1=3 effect

Wie met een druk op de knop antwoorden zoekt, is bij LAB1100 aan het verkeerde adres. Ja, het aanleggen en bijhouden van de database is veel werk. Maar met de interface kun je sociale en geografische

verbanden zichtbaar maken die in tekstanalyse verborgen zouden blijven. Valoriseren is tegenwoordig onmisbaar in wetenschappelijk onderzoek. Wie de techniek van het datamodelleren in de vingers heeft, kan op verschillende manieren het proces en het belang van het onderzoek laten zien, en niet pas als het resultaat ervan in de boekwinkel ligt.

<https://nodegoat.net>